

Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ – ΕΞΕΛΙΞΗ – ΑΝΑΤΡΟΠΗ

γράφει ο Αντώνης Κουρούκλης

Μιλώντας για το θεσμό της Κοινωνικής Ασφάλισης και την εξέλιξή του στη χώρα μας, μπορούμε σχηματικά να θέσουμε το ζήτημα ως εξής: Καθιερώθηκε απρόθυμα και διστακτικά από «οιονεί» κυβερνήσεις εκτάκτου ανάγκης υπό τον Ελ. Βενιζέλο (ν.5733/32) και τον Π. Τσαλδάρη (ν.6296/34) - αυτός ο νόμος εφαρμόστηκε τελικά από τον Ι. Μεταξά τον Δεκέμβριο του 1937. «Κακοποιήθηκε» διαχρονικά και τελικά αναιρέθηκε από αντίστοιχες σύγχρονες κυβερνήσεις που ουσιαστικά ανέτρεψαν το αρχικό «κεκτημένο», συνεπικουρούμενες από τη συγκυρία και την αδυναμία αποτελεσματικής αντίδρασης του εργατικού κινήματος. Προσπαθούμε να αναδείξουμε το ζήτημα έχοντας σαν αφετηρία τη θέση του κόσμου της εργασίας στη σφαίρα της παραγωγής και το συσχετισμό δύναμης σαν βασική μεταβλητή της διεκδίκησης ασφαλιστικής και ιατροφαρμακευτικής κάλυψης ολόκληρου του πληθυσμού, ακόμη κι αν η προσέγγισή μας κινδυνεύει να θεωρηθεί από κάποιους υπεραπλουστευμένη ή μονομερής. Σκόπιμα επομένως στην παρούσα σχηματοποίηση παρακάμπτουμε ιστορικά τις δεκαετίες πριν από το 1930 και όλες σχεδόν τις εναλλακτικές θεωρητικές αναφορές ή αναφορές διαχειριστικού χαρακτήρα σχετικά με το θέμα του ασφαλιστικού, για τον ιστορικό κύκλο στον οποίο αναφερόμαστε. Επιχειρούμε να εκφράσουμε την αρχή και το τέλος του σαν μορφή διαρθρωμένης ενότητας, όπου η αρχή αφορά στην όξυνση της ταξικής πάλης και στην ανάγκη προστασίας του καθεστώτος και το τέλος στην παγίωση και διεύρυνση των όρων εκμετάλλευσης της εργατικής τάξης σ' ένα εντελώς διαφορετικό εσωτερικό και διεθνές κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό περιβάλλον.

Το πλαίσιο της πολιτικής αναγκαιότητας για την αποδοχή και την καθιέρωση της Κοινωνικής Ασφάλισης έχει θέσει ο ευφυής Ελ. Βενιζέλος ήδη στην Αναθεωρητική Βουλή του 1910, απαντώντας σε βουλευτή της παράταξής του για τα ανοίγματα υπέρ των αγροτών και των εργαζομένων:

«Σφάλλει όταν νομίζει

(ο βουλευτής)

ότι η δύναμις του αστικού καθεστώτος είναι να μη βλέπει τον κίνδυνον ο οποίος επέρχεται κατά τον εικοστό αιώνα από τα κάτω, κίνδυνον του οποίου ένα μόνον μέσον έχει να προλαμβάνη τας εκρήξεις – διά της εγκαίρου ικανοποιήσεως των δικαίων αξιώσεων των

εργατών».

□□□□□ Αυτό βέβαια αφορά στο «καρότο» διότι υπήρχε και το «μαστίγιο» όπως ο ν. 4229/29 (Ιδιώνυμο), όπου κατά τη συζήτηση του νομοσχεδίου στην Ολομέλεια της Βουλής αναφέρει:

«Το νομοσχέδιον δεν επιδιώκει να διώξη τον κομμουνισμόν ως ιδέαν αλλά τη Γ' Διεθνή και τας μπολσεβικικάς αρχάς αυτής, αίτινες απέχουν πολύ του ιδεώδους κομμουνισμού. Το νομοσχέδιον επιδιώκει τη δίωξιν των οπαδών της Γ' Διεθνούς. Δε δυνάμεθα να διώξωμεν τον κομμουνισμόν, διότι και ο Χριστός υπήρξε κήρυξ της ιδέας αυτής. Ο Χριστός διεκήρυξε πρώτος τον κομμουνισμόν, αλλά από την υψηλήν ιδεολογίαν του κομμουνισμού μέχρι των ανατρεπτικών ενεργειών των ανθρώπων της Μόσχας, υπάρχει διαφορά

·
» (έχει την ίδια ύπουλη δημαγωγική και λαϊκιστική «μαστοριά» με το

«
Πιστεύομεν και εις την λαοκρατίαν

» του Γ. Παπανδρέου δεκαπέντε χρόνια αργότερα).

Βρισκόμαστε μια δεκαετία περίπου μετά την Οκτωβριανή Επανάσταση στην περίοδο της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης του 1929-30, λίγο μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή και τη χρεοκοπία του πολιτικού ιδεολογήματος της «Μεγάλης Ιδέας». Μια νέα απειλητική για το καθεστώς κοινωνική και πολιτική πραγματικότητα προβάλλει μέσα από αργές διεργασίες ταξικής συνειδητοποίησης των καταπιεζόμενων τάξεων. Η ελληνική αστική τάξη και ο αστικός πολιτικός κόσμος ενσωματώνουν άμεσα ως κυρίαρχο ιδεολόγημα στο νέο συνεκτικό πολιτικό τους μύθο την απειλή του «εσωτερικού εχθρού» («προφητικά» σε μεγάλο βαθμό αφού αντικειμενικά ακόμη δεν είχε τεθεί τέτοιο ζήτημα). Ακολουθεί η κήρυξη του προσωρινού «χρεοστασίου» στις 18 Απριλίου 1932 και λίγο αργότερα στις 19 Μαΐου η κατάθεση στη Βουλή του νομοσχεδίου σχετικά με την εφαρμογή

«γενικευμένου συστήματος υποχρεωτικής ασφάλισης» όπου αποτέλεσε το νομοθέτημα που αναφέραμε παραπάνω. Η σκοπιμότητα την οποία υπηρέτησε στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στο ιδεολογικό και πολιτικό υπόβαθρο το οποίο εν τάχει περιγράψαμε. Την ίδια ακριβώς σκοπιμότητα υπηρέτησε η επανεξέταση – ψαλίδισμα που οδήγησε στον αντίστοιχο νόμο του Τσαλδάρη σε συνθήκες κλιμάκωσης της πίεσης του εργατικού κινήματος και σε μεγάλο βαθμό η εφαρμογή του από το Μεταξά. Ο

·
τι αφορά δε στο περιεχόμενό τους, εκτός των άλλων αξίζει να αναφέρουμε ότι από το σύνολο των 2.300.000 εργαζόμενων ασφαλισμένοι το 1934 ήταν μόνο 209000 δηλαδή το

9%!

Οφείλουμε βέβαια να επισημάνουμε, ότι η καθιέρωση της Κοινωνικής Ασφάλισης δεν αποτέλεσε συγκροτημένη και σε ισχυρό βαθμό συνειδητή διεκδίκηση λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του εργατικού κινήματος τη συγκεκριμένη ιστορική περίοδο. Αυτό προσδιόρισε σε μεγάλο βαθμό την αποσπασματικότητα, τις στρεβλώσεις και αρκετές από τις «κακοδαιμονίες» του συστήματος που φτάνουν μέχρι τις μέρες μας.

«Στρεβλές» αντίστοιχα ήταν διαχρονικά και οι παραχωρήσεις από την πλευρά των Κυβερνήσεων, υπό το καθεστώς του φόβου, του «αντίπαλου δέοντος» αλλά και των πελατειακών λογικών που εν πολλοίς αντανάκλουν υπαρκτές ανωμαλίες, αντιφάσεις και αστοχίες του ίδιου του συνδικαλιστικού κινήματος.

Περνάμε τώρα στη μεταπολεμική εποχή όπου εμφανίζεται παγιωμένος ένας διεθνής συσχετισμός και ανταγωνισμός μεταξύ των χωρών του «υπαρκτού σοσιαλισμού» και των χωρών του δυτικού κόσμου αν όχι απόλυτα ταξικός, με ταξικά τουλάχιστον χαρακτηριστικά. Ανεξάρτητα όμως από τις επιμέρους προσεγγίσεις γεγονός είναι, ότι στη βάση αυτού του συσχετισμού οι αστικές τάξεις και οι κυβερνήσεις των χωρών της δύσης υπό την πίεση και της δικής τους εργατικής τάξης αποδέχονται την ύπαρξη και λειτουργία ρυθμιστικού πλαισίου των εργασιακών σχέσεων, κοινωνικών παροχών και θεσμών όπως αυτόν της Κοινωνικής Ασφάλισης.

Παράλληλα στη σκιά ακόμη της κρίσης του 1929 σειρά οικονομικοπολιτικών φραγμών μεταξύ των εθνικών οικονομιών, διεθνών θεσμών και κανόνων δημιουργούν την ψευδαίσθηση του «εξημερωμένου» καπιταλισμού των πρώτων μεταπολεμικών δεκαετιών. Όλα τα παραπάνω βέβαια όπως ήταν αναμενόμενο διαβρώθηκαν ταχύτατα από τη στρατηγική των πολυεθνικών επιχειρήσεων, την πίεση του τραπεζικού και χρηματιστηριακού χρήματος για ανεξέλεγκτη κίνηση και μια σειρά άλλους παράγοντες, με αποτέλεσμα την ιλιγγιώδη κινητικότητα των διεθνών κεφαλαίων από τη δεκαετία του 1980 και ύστερα. Λόγω των εσωτερικών τους αντιφάσεων και του σκληρού ανταγωνισμού της καπιταλιστικής δύσης διαβρώθηκαν και κατέρρευσαν αντίστοιχα οι μορφές κοινωνικής και πολιτικής οργάνωσης των χωρών της ανατολικής Ευρώπης.

Ο καπιταλισμός προβάλλει ξανά σαν εκείνο που πραγματικά είναι, βάνουσος και ανελέητος, πετώντας από πάνω του ρυθμίσεις και περιορισμούς ξένους προς αυτόν. Αποκλειστικά με όρους δύναμης, εκλαμβάνοντας την κατάσταση στην πραγματική της

διάσταση τη δεδομένη στιγμή, παραλείποντας κενές φλυαρίες περί ιδανικών καταστάσεων εντός της επικράτειάς του. Θέτοντας συγκεκριμένα προκρίματα και προτάγματα επί συγκεκριμένων στόχων, ίδιων μ' εκείνους των προηγούμενων «χρυσών» δεκαετιών της πλήρους ασυδοσίας, αδιαφορώντας ή χλευάζοντας κάθε αφηρημένη αρχή και γενική σκέψη σαν ρομαντική και αφελέστατη άρνηση της πραγματικότητας.

Για να επανέλθουμε όμως στο ζήτημα του θεσμού της Κοινωνικής Ασφάλισης, από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 σε περιβάλλον Ε.Ε. και Μάαστριχτ με βέβαιη την πεποίθηση για το «τέλος της ιστορίας» αρχίζει η αποσυναρμολόγησή του. Όχι με επίθεση Θατσερικού τύπου αλλά σταδιακά, κομμάτι – κομμάτι. Μητσοτάκης και «νεοφιλελευθερισμός», Σημίτης, και «εκσυγχρονισμός», Σπράος, Γιαννίτσης και λοιπές δυνάμεις... Ευθυγραμμισμένοι όλοι με τη νέα θρησκεία της ανταγωνιστικότητας μέσω της μείωσης του «μη μισθολογικού κόστους» και χρησιμοποιώντας σαν άλλοθι τη βιωσιμότητα του συστήματος για την περικοπή των παροχών.

Ωστόσο ήταν οι ίδιοι που συνέχιζαν να το υπονομεύουν. Δεν είναι μόνο το χρηματιστήριο και τα δομημένα ομόλογα σαν συνέχεια της καταλήστευσης των αποθεματικών περασμένων δεκαετιών και των μηδενικών επιτοκίων του ν. 1611/50. Είναι η προκλητική αδιαφορία τους και η εγκατάλειψη μέχρι «παρεξηγήσεως» της υπόθεσης των εσόδων, αναζητώντας μόνιμα τη λύση στο μέρος των δαπανών. Είναι οι προνομιακές ρυθμίσεις, τα προγράμματα εθελουσίων εξόδων των προς ιδιωτικοποίηση κρατικών επιχειρήσεων που επιβάρυναν το σύστημα και όχι τους επιχειρηματίες και πολλά άλλα. Όμως πάνω και πέρα απ' οτιδήποτε άλλο, ήταν η αδυναμία του εργατικού κινήματος να αντιταχθεί, ο εγκλωβισμός της πλειοψηφίας σε διαχειριστικές προσεγγίσεις, ζήτημα στο οποίο θα επανέλθουμε αργότερα.

Η οικονομική κρίση του 2008, η νέα χρεοκοπία και η υπογραφή του μνημονίου, επιτάχυναν τις διαδικασίες καταστροφής. Είναι εδώ ακριβώς που εμφανίζεται το νέο αστικό πολιτικό ιδεολόγημα υπό τη μορφή των «υπαρξιακών» διλημάτων της παραμονής στην Ε.Ε, στην ευρωζώνη κ.λ.π. πλαισιωμένο με την αντίστοιχη ιδεολογική τρομοκρατία. Η δικαιολογητική βάση δηλαδή για το νέο κράτος εκτάκτου ανάγκης. Η Κοινωνική Ασφάλιση, τα ασφαλιστικά δικαιώματα, οι παροχές και οι υποχρεώσεις του κράτους συνδέονται άμεσα με στόχους δημοσιονομικούς και με το ν.3863/10 επιχειρείται να δοθεί «οριστική λύση», πλήρης αλλαγή δηλαδή της φυσιογνωμίας του συστήματος. Η διστακτικότητα όμως του νομοθέτη, κυρίως για λόγους πολιτικής διαχείρισης και πολιτικού κόστους, καθιστά το νόμο ακατάλληλο γι' αυτή την αποστολή αφού η εφαρμογή του είναι σταδιακή και ολοκληρώνεται στο μακρινό 2050. Ύστερα λοιπόν από αλληπάλληλες περικοπές των κάθε είδους συνταξιοδοτικών παροχών από διαδοχικές Κυβερνήσεις (Παπανδρέου – Παπαδήμου – Σαμαρά), είναι η Κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ - ΑΝΕΛ που προθυμοποιείται να αναλάβει τη συγκεκριμένη αποστολή και το δικό της «πάρθιο βέλος» αποδεικνύεται

αποτελεσματικότερο όλων. Αναφερόμαστε στο ν.4387/16.

Η αρχιτεκτονική του συγκεκριμένου νομοθετήματος αφορά στη δημιουργία του «κρατικού συνταξιούχου» μέσω της εθνικής σύνταξης, δηλαδή μιας προνοιακής παροχής. Η αναλογική σύνταξη στην οποία αργότερα σχεδιάζουν να ενσωματώσουν την επικουρική και το εφάπαξ, πρόκειται να αποτελέσει ως προς το ύψος της δευτερεύουσας σημασίας παροχή, μη εγγυημένης από το κράτος. Η σύνδεση δε της αναλογικής σύνταξης με τις ατομικές εισφορές αφορά μόνο στον τρόπο υπολογισμού, αφού αυτή στην πραγματικότητα συνδέεται μονοσήμαντα με τα έσοδα του νέου ενιαίου ταμείου (ΕΦΚΑ). Η δυναμική βέβαια της καταβολής εισφορών και το ύψος αυτών είναι άμεσα συνδεδεμένα με το επίπεδο της απασχόλησης, των εργασιακών σχέσεων και των αμοιβών, δηλαδή πέρα για πέρα αρνητική.

Ο συνταξιούχος θα αρχίσει λοιπόν να θεωρεί δεδομένη μόνο την εθνική σύνταξη και η αναλογική του θα μετατραπεί σε κυμαινόμενου ύψους βοήθημα μέσω του λογαριασμού καθορισμένων εισφορών αλλά όχι παροχών που θα διαθέτει στον ΕΦΚΑ. Είναι αυτή η εξατομίκευση που θα ανοίξει διάπλατα το δρόμο για τη σταδιακή κατάργηση της υποχρέωσης καταβολής εργοδοτικών εισφορών και το σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης θα στερηθεί του βασικότερου καθορισμού του, δηλαδή ουσιαστικά θα αναιρεθεί. Μόνη της η ατομική εισφορά παραπέμπει σε καθεστώς ασφάλισης αλλά όχι κοινωνικής, τουλάχιστον στη βάση μιας ταξικής προσέγγισης. Από κει και πέρα, τα επαγγελματικά ταμεία και η ιδιωτική ασφάλιση θα αναλάβουν μέσω της προσωπικής πλέον επιβάρυνσης του εργαζόμενου να αναπληρώσουν το κενό.

Αυτός είναι ο κεντρικός πυρήνας και η βασική στόχευση της «μεταρρύθμισης», που βέβαια συνοδεύεται από σωρεία αντιασφαλιστικών διατάξεων. Μέσω δε του επανυπολογισμού των παλαιών συντάξεων στην ίδια ακριβώς θέση θα βρεθούν και οι παλαιοί συνταξιούχοι, ενώ η προσωπική διαφορά γρήγορα θα μπει στο κρεβάτι του Προκρούστη. Όσο για το νέο τρόπο υπολογισμού των συντάξεων, εκτός όλων των άλλων «τιμωρεί» ή «αδιαφορεί» για τα έτη ασφάλισης πέραν της εικοσαετίας. Αποτελεί ουσιαστικά ομολογία και παραδοχή ότι για τις σημερινές και κυρίως τις επόμενες γενεές ο εικοσαετής εργασιακός και ασφαλιστικός βίος κατά την ηλικία των 67 ή των 70 ετών πρόκειται να αποτελέσει «ταβάνι» ή «ιδανική» συνθήκη για τη συντριπτική πλειοψηφία των νέων εργαζόμενων.

Σ' ό,τι αφορά το ενιαίο ταμείο, η σκοπιμότητα που εξυπηρετεί είναι επίσης προς την ίδια κατεύθυνση. Κλείνοντας ήδη το μάτι στους εν ενεργεία αυτοαπασχολούμενους κι ακολούθως στους ελεύθερους επαγγελματίες και τους αγρότες σχετικά με τη δυνατότητα προαιρετικής ασφάλισης στον ΕΦΚΑ και δημιουργίας επαγγελματικών ταμείων,

δημιουργείται το ζήτημα καταβολής αναλογικής σύνταξης στους ήδη συνταξιούχους αυτών των κλάδων. Πως αλλιώς λοιπόν θα σώσουν τα προσχήματα για την καταβολή της παρά μέσω των τρεχουσών εισφορών των μισθωτών του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα στους οποίους δεν θα δοθεί αντίστοιχη δυνατότητα, αλλά μόνο σαν συμπληρωματική επιλογή. Αυτό βέβαια θα έχει σαν αποτέλεσμα τη συρρίκνωση της «πίτας» για όλους τους συνταξιούχους.

Η συγκεκριμένη εξέλιξη δεν αφορά βέβαια μόνο τη χώρα μας αφού το ζήτημα της Κοινωνικής Ασφάλισης παραμένει ανοιχτό σε ολόκληρη την Ευρώπη και όχι μόνο. Ανεξάρτητα από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του συστήματος κάθε χώρας, το επίπεδο ανάπτυξης και τη δημοσιονομική της κατάσταση, αντιμετωπίζεται πλέον σαν «βαρίδι». Τα ελλείμματα που δυνητικά πρόκειται να παρουσιάσουν συστήματα τα οποία σε καμιά περίπτωση δεν γνώρισαν την «κακομεταχείριση» του δικού μας, αποδεικνύει πως αντίστοιχα προβλήματα εμφανίζουν και οι «καλύτερες οικογένειες». Αποδεικνύει επίσης, ότι το ζήτημα δεν αφορά τόσο στο διαχειριστικό όσο στο πολιτικό πλαίσιο που τα υποστηρίζει.

Θεωρούμε πως είναι ξεκάθαρο, ότι αν αποδεχτούμε το συγκεκριμένο κυρίαρχο πολιτικό πλαίσιο αποδεχόμαστε σαν αναπότρεπτη την αναιρέση για την οποία μιλήσαμε παραπάνω. Ταυτόχρονα δικαιώνουμε όλους τους «μεταρρυθμιστές» αφού με βάση τις παραμέτρους και τα δεδομένα που εκείνοι θέτουν ο λογαριασμός πραγματικά «δεν βγαίνει». Τι ακριβώς να αντιπαραθέσεις π.χ. στο «ατράνταχτο» επιχείρημα, ότι ο λόγος ασφαλισμένου προς συνταξιούχο που μερικές δεκαετίες πριν ήταν 10/1 έχει μετατραπεί σε πολλές περιπτώσεις ακόμη και σε 1/1;

Απάντηση υπάρχει αλλά έξω από το συγκεκριμένο πολιτικό πλαίσιο. Διαπερνά βέβαια και ξεκάθαρα θέτει υπό αμφισβήτηση τις σχέσεις παραγωγής και τους όρους διανομής του συνολικού προϊόντος. Εξειδικεύοντας λοιπόν την απάντηση η οποία προκύπτει αβίαστα ακόμη και στη βάση της τυπικής λογικής, θα μπορούσε κανείς να αναφέρει το εξής: «Το επιχείρημα είναι καθαρά ιδεοληπτικό και μονομερές, αφού το προϊόν της παραγωγής ενός σημερινού εργαζόμενου λόγω των νέων μεθόδων και της τεχνολογικής εξέλιξης αντιστοιχεί στο εκατονταπλάσιο του συνολικού προϊόντος των 10 εργαζομένων περασμένων δεκαετιών. Κατά συνέπεια ο μοναδικός μας σημερινός εργαζόμενος δύναται να συντηρήσει πολλαπλάσιο αριθμό συνταξιούχων απ' ότι οι 10 συνάδελφοί του στο παρελθόν». Πιθανότατα το μοναδικό αντεπιχείρημα θα 'ναι κάποια αναφορά στη Β. Κορέα... Ράβδος εν γωνία, άρα βρέχει...

Όσο όμως κι αν φαίνεται περιεργό τον περασμένο Ιούνιο κατατέθηκε στο

Ευρωκοινοβούλιο από την επιτροπή νομικών υποθέσεων σχέδιο ψηφίσματος που ζητά την αναγνώριση των ρομπότ-εργατών ως ηλεκτρονικών προσώπων με την υποχρέωση καταβολής ασφαλιστικών εισφορών από τους εργοδότες τους. Βέβαια οι Γερμανοί βιομήχανοι δήλωσαν άμεσα,ότι κάτι τέτοιο είναι πρόωρο καθώς το ζήτημα είναι περίπλοκο αναφέροντας πως θα μπορούσε να υλοποιηθεί σε 50 χρόνια!

Καταλαβαίνουμε λοιπόν, ότι το ζήτημα της Κοινωνικής Ασφάλισης τίθεται μόνο υπό μορφή διεκδίκησης με όρους συσχετισμού δύναμης και σε αντικαπιταλιστική κατεύθυνση, αφού κανένα άλλο περιθώριο φιλολαϊκών πολιτικών δεν υπάρχει πλέον. Σε διαφορετική περίπτωση ο συγκεκριμένος θεσμός αποτελεί νεκρό «τύπο», αφού καμιά διαχειριστική λογική και πρακτική δεν μπορεί να ανταποκριθεί στα νέα δεδομένα. Μόνο την αυξανόμενη «εισβολή» της τεχνολογίας που αναφέραμε παραπάνω να λάβουμε υπόψη μας, καταλαβαίνουμε πόσες θέσεις εργασίας θα χαθούν στο άμεσο μέλλον,τροφοδοτώντας την αύξηση της ανεργίας και τινάζοντας στον αέρα αναλογιστικές μελέτες ακόμη και με ορίζοντα δεκαετίας. Εκτός κι αν στα επόμενα Μάαστριχτ, Λισσαβόνα κλπ επιβάλλουν «το λιμό σαν ριζικό μέτρο απέναντι στον παουπερισμό, όπως και το αρσενικό απέναντι στους αρουραίους».